

การพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ครรรชิต มัลย์วงศ์

24 กันยายน 2542

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะจะเป็นมติใหม่หรือสดมภ์หลักที่สำคัญทางการศึกษา และได้ผ่านการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรเรียบร้อยแล้วนั้นได้เริ่มบังคับใช้เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2542 สาระสำคัญของ พรบ.ฉบับนี้มีอยู่หลายเรื่องด้วยกัน ที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือ การส่งเสริมให้เกิดการศึกษาตลอดชีวิต ในมาตรา 4 ของพรบ.ฉบับนี้ระบุว่า การศึกษาตลอดชีวิตหมายความถึงการศึกษที่เกิดจากการผสมผสานระหว่าง การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

จากความหมายข้างต้น พอจะเห็นได้ลง ๆ ว่ามุ่งหมายถึงการจัดการศึกษาในสถานศึกษาให้มีรูปแบบต่างกันสามแบบ และทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดสาระการปฏิรูปการศึกษาตลอดชีวิตเอาไว้เจ็ดประการคือ

1. การส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดคุณภาพการศึกษาที่เท่าเทียมกันในทุกรูปแบบ
2. การส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ควบคู่ไปกับการดำเนินชีวิต
3. การเทียบโอนผลการเรียนของการเรียนในรูปแบบต่าง ๆ หรือการแบ่งระดับ
4. การสนับสนุนและเสริมสร้างแรงจูงใจให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต
5. การพัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้
6. การเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ตลอดชีวิต
7. จัดตั้งองค์กรในการจัดการ ส่งเสริม เสนอนโยบายการศึกษาตลอดชีวิต

การศึกษาตลอดชีวิตตามที่กำหนดสาระไว้ข้างต้นนั้นจะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งมีความหมายว่า การเรียนรู้ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะในห้องเรียน หรือ มีเพื่อให้ได้ปริญญาบัตรเท่านั้น พอได้แล้วก็จบการศึกษาจริง ๆ คือไม่ต้องเรียนรู้อะไรอีกแล้ว

การเรียนรู้ตลอดชีวิต หรือที่ฝรั่งเรียกว่า Life Long Learning เขียนย่อ ๆ ว่า LLL นี้มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะโลกทุกวันนี้เปลี่ยนแปลงเร็วเหลือเกิน ความเปลี่ยนแปลงนี้เกิดจากการคิดค้นความรู้ใหม่ ๆ โดยนักวิจัยจนกระทั่งกล่าวกันว่าความรู้เพิ่มขึ้นสองเท่าทุก 18 เดือน นอกจากนั้นความเปลี่ยนแปลงยังเกิดจากการสร้างทั้งสิ่งประดิษฐ์และกระบวนการใหม่ ๆ ออกมาตลอดเวลา จนกระทั่งทำให้สิ่งประดิษฐ์ที่มีอยู่ต้องพินาศหายไปอย่างรวดเร็วทั้ง ๆ ที่ยังใช้งานได้อยู่ เช่น เครื่องพิมพ์ดีดตั้งโต๊ะก็กลายเป็นเครื่องพีซีพร้อมโปรแกรมประมวลคำ หรือ เครื่องรับโทรทัศน์ขาวดำก็กลายเป็นเครื่องรับโทรทัศน์สี ความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ทำให้คนในยุคนี้ถ้าสมัยได้รวดเร็วพอ ๆ กับสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ ดังนั้นหากพวกเราคนไทยไม่คิดที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิตแล้ว ไม่ช้าทั้งคนไทยและประเทศไทยก็จะล้าสมัย และไม่อาจจะมีที่อยู่ในประวัติศาสตร์ของโลกได้อีกต่อไป

เหตุที่คนไทยไม่สนใจเรียนรู้ตลอดชีวิต

ความจริงแล้วการเรียนรู้ตลอดชีวิตไม่ใช่ของใหม่สำหรับคนไทย เรารู้จักการเรียนรู้ตลอดชีวิตมานานแล้ว ในสมัยที่ไทยยังไม่มีโรงเรียน เราก็ได้อาศัยวัดเป็นสถานที่เล่าเรียนโดยชายไทยทุกคนก็สมัครใจบวชเรียนก่อนที่จะมีครอบครัว ส่วนหญิงไทยก็อาจจะเรียนในบ้านพอให้รู้จักวิธีเย็บปักถักร้อย อ่านหนังสือ หรือ วิธีทำมาหากินแบบอื่น แต่เมื่อมีอายุมากขึ้น ทั้งชายหญิงก็อาจจะเข้าวัดเพื่อฟังธรรมและปฏิบัติธรรมต่อไป

ในปัจจุบันนี้เรามีโรงเรียนรูปแบบต่าง ๆ อีกทั้งยังมีวิทยาลัย มหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาอีกมากมายหลายแห่ง สำหรับสอนทางด้านวิชาชีพ การสอนเริ่มเป็นทางการมากขึ้นและทำให้บทบาทของวัดในด้านเป็นแหล่งให้ความรู้แก่คนไทยเริ่มลดน้อยลง ขณะเดียวกันการเข้าวัดฟังธรรมจากพระสงฆ์ก็ลดน้อยลงเหมือนกัน เพราะเมื่อบทบาทของวัดน้อยลงความใกล้ชิดระหว่างคนไทยกับวัดก็น้อยลงตามไปด้วย

การมีสถานศึกษาไม่ควรที่จะทำให้การเรียนรู้ตลอดชีวิตหายไป แต่การที่คนไทยไม่ได้มีนิสัยรักการเรียนรู้นั้นมีสาเหตุหลายประการ อาทิ

1. ความเข้าใจผิดว่าการเรียนรู้คือการไปฟังครูบอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ เมื่อฟังและจำได้แล้วก็เป็นการเรียนรู้ ไม่ได้มีการฝึกคิด หรือ ตั้งคำถามว่าเรื่องที่ฟังมานั้นเป็นจริงหรือไม่ และมีประโยชน์หรือไม่เพียงใด
2. การจัดการศึกษาในรูปแบบปิด ทำให้เยาวชนต้องแข่งขันกันเพื่อเข้าสู่ระบบมหาวิทยาลัย และในเมื่อการแข่งขันกันนั้นเน้นที่การสอบเนื้อหาบางวิชาเท่านั้น จึงทำให้เยาวชนสนใจเฉพาะวิธีการทำข้อสอบวิชาเหล่านั้นให้ผ่านโดยให้ได้คะแนนมากที่สุด ไม่สนใจที่จะเรียนรู้วิชาอื่น ๆ
3. การกำหนดความศักดิ์สิทธิ์ของปริญญาบัตรมากเกินไป ทำให้เกิดค่านิยมว่าจะต้องเรียนเอาปริญญาบัตร มากกว่าจะเป็นการเรียนรู้เพื่อให้รู้ในเนื้อหา นั้น ค่านิยมนี้ทำให้การเรียนระดับปริญญาโทและเอกด้านต่าง ๆ เพื่อมากขึ้น จนกลายเป็นการพาณิชย์เพื่อหารายได้ให้สถานศึกษาและอาจารย์ผู้สอน ในขณะที่คุณภาพต่ำลงจนปริญญาบัตรไร้ค่า นักศึกษาเองก็คาดหวังว่าเมื่อได้จ่ายค่าเรียนในราคาแพงแล้วก็สมควรที่จะได้ปริญญาบัตรทุกคน โดยไม่สนใจว่าจะเรียนแล้วได้ความรู้จริงหรือไม่ นักศึกษาบางคนที่จะต้องทำงานโครงการหรือวิทยานิพนธ์ส่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาก็ไปว่าจ้างบุคคลอื่นทำแล้วนำผลงานมาส่ง ไม่ได้คิดสักนิดเลยว่าโครงการและวิทยานิพนธ์นั้นเป็นการเรียนรู้ที่มีประโยชน์ คิดแต่เพียงว่าทำอย่างไรจะจบได้ง่าย ๆ เร็ว ๆ และไม่ต้องรู้อะไรก็ได้
4. การใช้คำว่า **จบการศึกษา** มาใช้หมายถึงการเรียนและสอบไล่ได้ระดับใดระดับหนึ่ง เช่นถึงระดับปริญญาตรีก็คิดว่าจบการศึกษาระดับปริญญาตรีแล้ว เรียนรู้จบหมดแล้ว เป็นผู้วิเศษเหนือคนอื่นแล้ว ในขณะที่คำภาษาอังกฤษคือ graduate อันมีความหมายในเชิงได้สำเร็จการเรียนรู้เป็นขั้นเป็นตอนที่ละน้อย และนั่นหมายความว่ายังมีเรื่องให้ต้องเรียนรู้อีกมาก
5. อาจารย์ทุกระดับยังไม่เข้าใจแนวคิดเรื่องการสอนให้เรียนรู้อย่างแท้จริง ส่วนมากยังคงเป็นการสอนแบบป้อนเนื้อหาให้แก่ผู้เรียน มากกว่าการสอน

ให้คิด นอกจากนั้นการทดสอบก็ยังเป็นการเน้นในด้านความจำในเนื้อหาวิชา มากกว่าการเน้นในด้านการประยุกต์

6. สถานศึกษาทุกระดับไม่ได้มีวิธีการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ อุปกรณ์สนับสนุนการเรียนรู้มีน้อย อาทิห้องสมุดมีหนังสือน้อยเกินไป อาจารย์ไม่สามารถมอบหมายงานให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้ด้วยตัวเองจากห้องสมุดได้ ระบบคอมพิวเตอร์และระบบอินเทอร์เน็ตก็มีน้อยเกินไปเช่นกัน
7. สถานศึกษาและมหาวิทยาลัยหลายแห่งมุ่งการค้ามากเกินไป อาจารย์ในโรงเรียนบางแห่งอาจสอนในห้องอย่างขอไปที แล้วขอเก็บเงินเพิ่มจากนักเรียนเพื่อสอนพิเศษเพิ่มเติม หรือมหาวิทยาลัยอาจจัดหลักสูตรที่ไม่มีคุณภาพเพื่อหลอกเอาเงินจากนักศึกษา ขาดแม้แต่อาจารย์ประจำหลักสูตร ขาดการควบคุมคุณภาพ เมื่อรับเงินมากก็จำเป็นต้องให้นักศึกษาจบไปแม้จะรู้ว่าการเรียนการสอนไม่มีคุณภาพ
8. ผู้ปกครองนักเรียนและนักศึกษา ไม่เข้าใจปรัชญาของการเรียนรู้ เพราะคิดว่า การไปเข้าเรียนในโรงเรียนก็เพื่อให้สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ หรือ การไปเรียนในมหาวิทยาลัยก็เพื่อให้มีอาชีพ และ เมื่อเรียนจบแล้วก็คือการสิ้นสุดการเรียนรู้ ผู้ปกครองบางคนไม่พอใจหากนักเรียนต้องทำการบ้านมากเกินไป หรือ ไม่เต็มใจให้ทำกิจกรรมอื่น ๆ นอกห้องเรียน
9. เมื่อนักศึกษาเรียนจบออกไปทำงานแล้ว โอกาสในการเรียนรู้ระหว่างการทำงานก็มีค่อนข้างน้อย แม้ว่านักศึกษาจะกำลังเรียนรู้ชีวิตและสิ่งต่าง ๆ อยู่เป็นประจำทุกวัน ทั้งนี้เพราะระหว่างการเรียนรู้ในสถานศึกษานั้นนักศึกษาไม่ได้รับการสอนมาให้รู้จักเรียนจากสิ่งรอบตัว ดังนั้นจึงปรากฏอยู่เนื่อง ๆ ว่า ความสามารถของคนทำงานน้อยลงตามอายุงาน แทนที่จะเพิ่มมากขึ้น แม้แต่ครูบาอาจารย์เองก็ไม่ได้สนใจเรียนรู้ นอกจากนั้นสถานที่ทำงานทั้งในภาครัฐและเอกชนก็ไม่ใคร่ส่งเสริมให้บุคลากรได้เรียนรู้หรือการพัฒนาความรู้ ดังเช่นเมื่อเกิดวิกฤตการณ์การเงินขึ้น รัฐบาลก็สั่งให้ยกเลิกการฝึกอบรมลงหมด หรือในการจัดฝึกอบรมคอมพิวเตอร์แก่ข้าราชการตามมติกรม. นั้น ทางการก็มีงบประมาณให้จัดฝึกอบรมเพียงปีละหนึ่งหมื่นคนทั้ง ๆ ที่มีผู้เข้าข่ายต้องฝึกอบรมกว่าสองแสนคน

10. เมื่อผู้ปฏิบัติงานไม่ได้รับการสนับสนุนให้เรียนรู้ตลอดเวลา ผู้ปฏิบัติงานก็เกิดทัศนคติว่าสมองของตนเองเริ่มล้า ไม่สามารถรับทราบแนวคิดใหม่ หรือเรียนรู้เรื่องใหม่ๆ ได้ การเข้าเรียนเพื่อรับความรู้ก็เริ่มกลายเป็นเรื่องน่าเบื่อ หรือเรื่องยากที่ไม่ต้องการเกี่ยวข้องด้วย
11. สังคมไทยไม่ได้ส่งเสริมหรือยกย่องคนที่มีความรู้ เรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่ที่กลายเป็นอุปสรรคสำคัญของความก้าวหน้าของประเทศ สื่อมวลชนไม่ได้สนใจที่จะเสนอข่าวเกี่ยวกับนักปราชญ์ หรือ ผู้มีความรู้ หากขอพบปะใครสักคนเกี่ยวกับกรอยากมีผิวมีเมีย หรือการนอกใจของดาราดารา เพราะเชื่อว่าจะทำให้ชื่อเสียงของตนย่ำแย่ แต่ไม่ได้คิดว่าการทำข่าวเช่นนั้นเป็นการมอมเมาทำให้เยาวชนหลงทาง แทนที่จะชวนขวยเร่งหาความรู้ กลับไปชวนขวยหาทางเป็นดาราดาราซึ่งไม่ใช่วิถีทางที่จะทำให้ประเทศชาติรุ่งเรือง

กล่าวโดยย่อก็คือ สถานศึกษาทุกระดับของไทยล้วนจัดระบบการศึกษาผิดพลาด ทำให้คนไทยปัจจุบันไม่ได้มีนิสัยรักการเรียนรู้ ไม่ได้สนใจการอ่านเพื่อที่จะเรียนรู้ความเป็นไปของโลก แม้ว่าจะมีสื่อต่างๆ ที่อาจนำเสนอความรู้เพิ่มมากขึ้นกว่าในสมัยก่อนทั้งในรูปแบบและวิธีการมากขึ้น แต่การนำเสนอก็ยังวนเวียนอยู่ด้วยเรื่องที่ไม่สาระไม่เป็นประโยชน์ อีกทั้งยังเป็นการมอมเมาเยาวชนไทยอย่างน่าอเน็จอนาถ และไม่น่าประหลาดใจที่ทำให้คนไทยขาดศักยภาพที่จะแข่งขันกับคนเชื้อชาติอื่นได้จนกระทั่งต้องรอให้คนจีน ฝรั่งเศส และ ญี่ปุ่นมาเป็นนายจ้าง มาตั้งโรงงานในไทยแล้วจ้างคนไทยมาทำงานด้วยค่าแรงถูก ๆ ด้วยการสนับสนุนของหน่วยงานไทยที่ขาดวิสัยทัศน์

การเรียนรู้ตลอดชีวิต

คนที่ช่างคิดมักจะถามตนเองว่าเกิดมาทำไม อะไรคือจุดหมายของชีวิต

คำตอบต่อคำถามข้างต้นนั้นมิได้หลากหลาย สุดแต่แต่จะมองในแง่ใด และสุดแต่ฐานะและสิ่งแวดล้อมของผู้นั้นจะเป็นอย่างไร แต่คำตอบที่ใคร่ขอเสนอในที่นี้ก็คือ คนเรานั้นเกิดมาเพื่อที่จะเรียนรู้ หรือเพื่อที่จะได้ทราบว่าอะไรคือสิ่งที่ดีที่สุดของชีวิต หรือเพื่อให้บรรลุสถานภาพที่ดีที่สุดของแต่ละคน

คำถามต่อมาก็คือเรียนรู้อะไร

คำตอบก็คือ เรื่องที่จะต้องเรียนรู้นั้นมีมากด้วยกัน เริ่มจากการเรียนรู้ที่จะประกอบอาชีพเพื่อหาทรัพย์สินเงินทองไว้เลี้ยงตัวเองและครอบครัว เรียนรู้ที่จะอยู่ในสังคมอย่างมีคุณภาพ มีความสุขและไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ธรรมชาติและผู้อื่น เรียนรู้ที่จะสร้างสังคมที่มีคุณภาพปราศจากมลพิษ เรียนรู้ที่จะยกระดับจิตวิญญาณให้เข้าสู่อุดมการณ์สูงสุดตามคำสอนของศาสดาของศาสนาที่ตนนับถือ

การเรียนรู้เพื่อประกอบอาชีพนั้นดูจะเป็นเรื่องธรรมดาที่สุด คนในยุคนี้แทบทุกคนจำเป็นจะต้องเรียนรู้เรื่องนี้ หากมิได้มีโอกาสเรียนในวัยเยาว์ก็จำเป็นจะต้องเรียนรู้เมื่อเป็นผู้ใหญ่อย่างแน่นอน ทั้งนี้เพราะการประกอบอาชีพทุกวันนี้ซับซ้อนมากกว่าแต่ก่อน ไม่ว่าจะเป็นกสิกร หรือเป็นพนักงานขับรถต่างก็จะต้องเรียนรู้การทำงานให้ได้ผลดีที่สุด มิฉะนั้นแล้วก็ไม่อาจทำงานให้ได้ผลตามต้องการ

ผู้ประกอบอาชีพที่ซับซ้อนกว่านี้เช่น แพทย์ วิศวกร ทนายความ นักบัญชี ต่างก็ล้วนมีความจำเป็นจะต้องเรียนรู้อย่างต่อเนื่องแม้หลังจากประกอบอาชีพแล้ว เพราะเทคนิควิธี ตลอดจนจนความรู้ในสาขาเหล่านี้ต่างก็เพิ่มพูนมากขึ้นตลอดเวลา หากผู้ประกอบอาชีพเหล่านี้ไม่สนใจศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม คงยินดีแต่เฉพาะความรู้ที่เรียนมาจากสถานศึกษาในอดีตแล้ว ไม่ช้าก็必将พบว่าตนเองล้าหลังผู้อื่นจนไม่สามารถทำงานแข่งขันกับผู้อื่นได้ ด้วยเหตุนี้เองจึงอาจกล่าวได้ว่าคนทุกอาชีพในยุคนี้จำเป็นจะต้องรู้จักเรียนรู้แนวคิดใหม่ ๆ ในงานอาชีพของตนไปตราบเท่าที่ยังประกอบอาชีพนั้นอยู่

ตัวอย่างที่แสดงให้เห็นได้ชัดถึงความจำเป็นเหล่านี้ก็คือ การที่สถาบันการศึกษาหลายแห่งได้จัดให้มีแผนการศึกษาต่อเนื่องเพื่อเพิ่มพูนทักษะให้แก่ผู้ประกอบอาชีพต่าง ๆ และจากการที่มหาวิทยาลัยหลายแห่งต่างก็เปิดหลักสูตร MBA รูปแบบต่าง ๆ กันขนานใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นไมโครเอ็มบีเอ ไปจนถึง Executive MBA

สำหรับในด้านครอบครัวนั้น ทุกคนก็มีความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ในสิ่งที่ไม่ได้เรียนมาจากสถานศึกษาอีกมาก เริ่มจากการวางแผนครอบครัวให้เหมาะสมกับฐานะอาชีพ และ รายได้ การเลี้ยงดูบุตรธิดาที่ถือกำเนิดขึ้นมาในภายหลัง การช่วยเหลือบุตรธิดาในการเล่าเรียน และการเลือกอาชีพในอนาคต

เรื่องที่ต้องเรียนรู้เกี่ยวกับครอบครัวนั้นมีมาก แต่เท่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้ คู่สมรสหรือครอบครัวทั่วไปยังละเลยเรื่องนี้กันมาก แม้จะมีผู้เขียนหนังสือเกี่ยวกับการ

วางแผนครอบครัวและเลี้ยงดูบุตรออกมาจำหน่ายบ้างแล้ว แต่ยอดจำนวนพิมพ์ก็ค่อนข้างต่ำ ไม่สมดุลงบกับจำนวนครอบครัวที่ไม่รู้เรื่องเช่นนี้ ดังนั้นจึงไม่น่าประหลาดใจเลยที่การเลี้ยงดูบุตรธิดาของครอบครัวไทยส่วนมากยังเป็นไปตามมถากรรม และทำให้เด็กไทยไม่มีคุณภาพดีเท่าที่ควร

หากเราเชื่อว่าการสร้างอนาคตให้มันคงอยู่ที่การสร้างคนแล้ว ต้องกล่าวว่า การสร้างคนไทยคือความล้มเหลว เพราะเราขาดการส่งเสริมให้ครอบครัวไทยรู้จักการอบรมเลี้ยงดูบุตรธิดา ขาดการแนะนำให้พ่อแม่สอนลูกให้มีทัศนคติที่ถูกต้อง และมีความใฝ่รู้ หรือ ภาระที่จะเรียนรู้ต่อเนื่องไปตลอดชีวิต และหากเราไม่แก้ไขเรื่องนี้แล้ว ความพยายามที่กำหนดไว้ใน พรบ. การศึกษาแห่งชาติก็จะไม่ประสบผลสำเร็จ

ในแง่ของสังคมและการเมืองเอง เราก็ต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยที่คนไทยนั้นเป็นคนที่ไม่ใฝ่รู้ ใฝ่คนง่าย และไม่ใคร่จดจำ ดังนั้นเราจึงถูกนักการเมืองเลว ๆ หลอกลวงครั้งแล้วครั้งเล่า และนักการเมืองเหล่านี้เองที่มักจะได้รับตำแหน่งบริหารบ้านเมือง มาเป็นรัฐมนตรีและดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมืองที่มีอำนาจอย่างต่อเนื่อง ทำให้สามารถกอบโกยเงินทองเข้ากระเป๋าตัวเองและพรรคพวกเพื่อนพ้องได้โดยไม่รู้จักอาย ส่งผลให้ประเทศไทยต้องประสบปัญหาวิกฤติดังที่เป็นอยู่ในทุกวันนี้

จำเป็นอย่างยิ่งที่คนไทยจะต้องรู้จักเรียนรู้เล่ห์กระเท่ห์ของนักการเมืองเลว ๆ เหล่านี้ และจะต้องช่วยกันขจัดเหลือบที่เกาะกินประเทศชาติเหล่านี้ให้หมดไป พร้อมกันนั้นก็ต้องป้องกันไม่ให้เกิดเหลือบฝูงใหม่ขึ้นอีก การเรียนรู้เรื่องเหล่านี้จะต้องทำกันไปตลอดชีวิต เพราะนักการเมืองเลว ๆ เหล่านี้ต่างก็ล้วนแต่ตายยาก หากไม่ถูกสังคมตราหน้าหรือกำจัดออกไปให้สิ้นซากแล้ว ไม่ช้าก็必将กลับมาพร้อมด้วยเล่ห์กระเท่ห์ใหม่ ๆ ที่จะทำร้ายประเทศชาติให้ล่มจมลงไปมากขึ้นอีก

นอกจากนี้ คนไทยยังต้องเรียนรู้ในเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เรียนรู้ที่จะรักและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติที่นับวันก็จะหมดไปเพราะถูกคนชั่วช่วยกันทำลายด้วยเล่ห์กลนานัปการ ทรัพยากรไม่ว่าจะเป็นป่าไม้ ป่าโกงกาง แร่หินดินทราย น้ำบาดาล น้ำในแม่น้ำลำคลอง ต่างถูกทำลายจนยับเยิน ในป่าสงวนไม่มีต้นไม้และสัตว์ป่า มีแต่เพียงหญ้าคาและมดปลวก ในน้ำไม่มีปลา คงมีแต่สาร

พิษนับชนิดไม่ถ้วน ตลอดจนเศษขยะที่คนไทยด้วยกันนี้แหละที่ช่วยกันโยนลงแม่น้ำลำคลอง

ผลของการขาดการเรียนรู้ในเรื่องเหล่านี้ ทำให้ขาดจิตสำนึกในการรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และทำให้จิตใจคนไทยหยาบกร้าน เต็มไปด้วยนิสัยโหดร้าย ชอบการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต หากินด้วยการเป็นมือปืนรับจ้างฆ่าคนซึ่งตนเองก็ไม่เคยรู้จักไม่เคยทราบมาก่อนว่าเป็นคนดีหรือคนเลว หากินด้วยการล่อลวงเด็กหญิงและสตรีไปข่มขืนและส่งไปค้าประเวณีเยี่ยงทาส ถนัดแต่การลักทรัพย์ผู้อื่นให้เดือดร้อนไปทั่วทุกหย่อมหญ้า จนการลักขโมยกลายเป็นนิสัยประจำชาติ ใครสามารถหลอกผู้อื่นได้ก็กลายเป็นวีรกรรมอันยิ่งใหญ่ แทนที่จะกลายเป็นความเลวอันคนทั่วไปต้องประณาม

คนไทยทุกวันนี้มีชีวิตอยู่ด้วยความหวาดกลัว กลัวว่าหากถูกหลานออกจากบ้านแล้วก็จะไม่ได้พบหน้าอีก เพราะอาจถูกรถทับตาย ถูกนักเลงในคราบนักเรียนยิงตายบนรถประจำทาง หรือ อาจถูกลักพาตัวไป นอกจากนั้นนักธุรกิจก็ได้มีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข คนที่โกงเขาก็วิตกว่าจะผู้ที่ถูกโกงจะส่งมือปืนมาเก็บ คนที่ไม่โกงแต่ทำมาหากินได้เก่งกว่าคนอื่นก็กลัวว่าคนที่เก่งน้อยกว่าจะหาทางทำร้าย

นอกจากการเรียนรู้เพื่อประกอบอาชีพ และการอยู่ในสังคมอย่างสงบสุขแล้ว การเรียนรู้เพื่อยกระดับจิตวิญญาณของเราเข้าสู่ความสุขตามอุดมการณ์ของแต่ละศาสนา แต่ก่อนที่จะเข้าสู่เรื่องนี้ในระดับลึก ใครขอตั้งข้อสังเกตว่า คนทั่วไปอาจจะยังไม่สนใจในปริมาตรที่ลึกซึ้งของศาสนามากนัก แต่อาจจะยังต้องการแสวงหาความสุขทางโลกธรรมกันอยู่ เรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องแปลก เพราะคนส่วนมากยังคิดว่าเรื่องของศาสนาเป็นความคร่ำครึ และ คนที่สนใจศาสนามักจะเป็นคนแก่เฒ่า หรือมีฉะนั้นก็เป็นคนที่กำลังผิดหวังในชีวิต

ด้วยเหตุนี้ เราจะเริ่มกันก่อนเกี่ยวกับการเรียนรู้ในระดับง่าย ๆ คือ การเรียนรู้เพื่อสร้างความสุขมดุษย์ทางร่างกาย และ จิตใจ เรื่องนี้ไม่ยากแต่คนไทยส่วนมากก็ไม่ได้เรียนรู้มาจากโรงเรียน อาทิ การเรียนรู้เพื่อที่จะออกกำลังกายได้อย่างถูกต้อง การหายใจอย่างถูกต้องและทำให้เลือดหมุนเวียนไปเลี้ยงทุกส่วนของร่างกายได้อย่างสะดวก การเล่นกีฬาแบบต่าง ๆ

กีฬานั้นก็อาจกลายเป็นยาวิเศษ แต่หากไม่ได้เรียนรู้ที่จะเล่นกีฬาอย่างถูกต้อง ยาวิเศษนั้นก็อาจจะกลายเป็นยาพิษได้ง่าย ๆ กีฬาที่เล่นกันอยู่มีทั้งชนิดที่เล่นเป็นทีม เล่นเป็นคู่ เล่นระหว่างกัน หรือเล่นคนเดียว การเรียนรู้ที่จะเล่นกีฬาแต่ละชนิดได้อย่างถูกต้องเป็นการเรียนรู้ที่น่าจะทำให้ผู้เล่นเกิดความพอใจมากกว่าที่จะเล่นกีฬานั้น แบบตามบุญตามกรรม ยกตัวอย่างเช่นการเล่นหมากรุก หรือ เล่นบริดจ์ หรือแม้แต่เล่นอักษรไขว้ นั่นเป็นการเล่นที่ต้องใช้ปัญญาค่อนข้างมาก และการเรียนรู้ว่าการเดินหมากหรือการเล่นแต่ละครั้งนำไปสู่ข้อสรุปอย่างไรล้วนแต่ช่วยสร้างให้ปัญญาฉลาดหลักแหลมมากขึ้น จริงอยู่เราอาจไม่สามารถใช้ปัญญานี้ในงานพาณิชย์กรรมได้โดยตรง แต่การเรียนรู้ทำให้เรามีความมั่นใจมากขึ้น มีความเยินใจมากขึ้น รอบคอบขึ้น และเข้าใจกลยุทธ์ในการทำงานมากขึ้น ปัญญาความรู้เหล่านี้จะช่วยให้เราทำงานอื่น ๆ ได้ดีขึ้นในทางอ้อม

นอกจากกีฬาแล้ว มนุษย์เราอาจเข้าสู่ความสุขส่วนตัวได้โดยการชื่นชมงานศิลปกรรมต่าง ๆ ทั้งงานวรรณกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม สถาปัตยกรรม ดนตรีกรรม ฯลฯ การชื่นชมศิลปกรรมเหล่านี้จำเป็นต้องเริ่มด้วยการศึกษาเรียนรู้ประวัติ ความหมาย และ การคลี่คลายของแนวคิด หรือ สกulptศิลป์ต่าง ๆ ศึกษาความอ่อนช้อยของเส้นสาย ความไพเราะของตัวโน้ตที่โดดเด่นอยู่บนเครื่องสายหรือในเครื่องลมต่าง ๆ ทุกวันนี้พวกเราคนไทยกำลังถูกบีบคั้นด้วยการแข่งขัน และเศรษฐกิจที่เสื่อมถอย หากไม่พยายามปลีกเวลามาเรียนรู้ทางด้านศิลปกรรมเพื่อผ่อนคลายความเครียดของจิตใจบ้างแล้ว เราอาจถูกความเครียดทำลายก็ได้

พวกเราบางคนมีความสนใจที่จะสะสมสิ่งต่างๆ เพื่อความเพลิดเพลิน หรือนันทนาการ สิ่งที่จะสะสมมีแปลก ๆ หลายอย่าง บางคนสะสมดวงตราไปรษณียากร บางคนสะสมรูปภาพ หนังสือเก่า พวงกุญแจ ตุ๊กตา เครื่องเคลือบ ของเก่า ฯลฯ การศึกษาเรียนรู้เรื่องเหล่านี้เพื่อให้สามารถสะสมสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ได้อย่างฉลาดเป็นเรื่องจำเป็น และไม่ตกเป็นเหยื่อของผู้ที่หวังหากำไรจากผู้โง่กว่า การเรียนรู้เรื่องเหล่านี้อาจทำไม่ได้ไม่รู้จบ

เลยพ้นไปจากเรื่องของกีฬา ศิลปกรรม และนันทนาการ เราก็อาจจะเข้าสู่การเรียนรู้ทางด้านปรัชญาและศาสนา การเรียนรู้ในด้านนี้เป็นเรื่องซับซ้อน เช่นในทาง

พุทธศาสนาอย่างเดียว การเรียนรู้พระอภิธรรมเป็นเรื่องที่ยากและจะต้องใช้ทั้งเวลา
ศึกษาและปฏิบัติอีกมากกว่าจะเข้าใจแจ่มแจ้ง หรือเลยไปถึงขั้นการหลุดพ้น จริงอยู่
กว่าคนเราจะเริ่มสนใจเรื่องเหล่านี้ก็ผ่านเข้าสู่วัยกลางคนหรือวัยชราแล้ว เมื่อถึงวัยนี้
สมองของเราเริ่มล้าและไม่สามารถเรียนรู้ได้รวดเร็วเหมือนในวัยหนุ่มสาว ดังนั้นการ
พยายามเรียนรู้เรื่องอันเป็นจุดสุดยอดของชีวิตตั้งแต่ในวัยที่สมองเฉียบคมจึงน่าจะ
เหมาะสมดีกว่าการเริ่มสนใจเมื่อเป็นไม้ใกล้ฝั่งแล้ว

เท่าที่กล่าวมานี้จะเห็นว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้นเป็นเรื่องจำเป็นมากสำหรับ
มนุษย์ทุกคน ไม่มีใครเลยที่เรียนรู้จบครบเท่าที่ยังไม่บรรลุอุดมการณ์สูงสุดตาม
ศาสนาของตน ดังนั้นเมื่อใดที่เรายังมีมหายาใจอยู่เราก็จำเป็นต้องเรียนรู้
ปัญหาคือเราจะเรียนรู้โดยวิธีใด หรือใช้เครื่องมือใดเข้ามาช่วย

ไอทีกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ทุกวันนี้เราเห็นพ้องต้องกันว่าไอทีเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการ
ทำงานทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านธนาคารและการเงิน ด้านอุตสาหกรรม ด้านการปก
ครอง ด้านการพาณิชย์กรรม ด้านสาธารณสุข และ เลยไปถึงด้านการศึกษาด้วย
วงการศึกษารู้จักการนำไอทีมาใช้ในการศึกษามาเป็นเวลานานแล้ว ถ้าแบ่ง
อย่างกว้าง ๆ ก็คือใช้ในด้านการเรียนการสอน และ การบริหาร

การใช้ด้านการเรียนการสอนที่รู้จักกันดีก็คือการใช้เป็นเครื่องมือช่วยการสอนที่
เรียกว่า Computer aided instruction (CAI) หรือ เป็นเครื่องมือช่วยการเรียน หรือ
Computer aided learning (CAL) การใช้ CAI และ CAL ในสถานศึกษาได้เริ่ม
กว้างขวางมากขึ้นเมื่อคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลมีราคาถูกลงและแพร่หลายออกไปมากจน
กระทั่งกลายเป็นเครื่องมือสำคัญประจำโต๊ะทำงานของผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานทั่วไป
และ ของครูอาจารย์

นอกจากนั้น การพัฒนา CAI และ CAL ยังมีความสำคัญในฐานะเป็นบันได
ความก้าวหน้าของอาจารย์ด้วย ทางกระทรวงศึกษาธิการเริ่มยอมรับว่าการพัฒนา
CAI มีลักษณะเหมือนกับการพัฒนาหนังสือ และตำราเรียน ดังนั้นจึงนำมานับเป็นผล
งานสำหรับการเลื่อนตำแหน่งการงานได้

ถ้าหากใช้ไอที และ CAI หรือ CAL ในแง่นี้ เราก็เพียงแค่สร้างอุปกรณ์
สำหรับการเรียนรู้เฉพาะในส่วนที่เป็นการศึกษาในระบบเท่านั้น ทั้ง ๆ ที่เราอาจใช้
CAI และ CAL ในการศึกษาอิสระหรือ การศึกษาตามอัธยาศัยได้อีก อย่างไรก็ตาม
ตามเราจำเป็นจะต้องรู้จักวิธีใช้ไอทีตลอดจน CAI และ CAL ให้เป็น

การจัดให้คนไทยสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยใช้ไอทีเข้าช่วยนั้น มีประเด็นที่
จะต้องพิจารณาและบริหารจัดการอยู่สามเรื่องด้วยกัน

เรื่องแรกก็คือ หน่วยงานที่ควรเป็นแกนกลางในการจัดให้มีเนื้อหาสำหรับการ
เรียนรู้ตลอดชีวิต หน่วยงานนี้อาจจะมีได้หลายแห่งและหลายระดับ ระดับสำคัญ
แรกสุดคือ สถาบันการศึกษาที่อาจจัดทำโปรแกรมบทเรียน หรือบทนำเสนอต่าง ๆ อัน
เป็นความรู้อันหลากหลายไว้ในระบบอินเทอร์เน็ตเพื่อให้คนทั่วไปเข้าถึงได้อย่างสะดวก
รวดเร็ว ปัจจุบันนี้มหาวิทยาลัยและโรงเรียนหลายแห่งได้เริ่มนำการบรรยายของวิชา
ต่าง ๆ มาบันทึกเอาไว้ในอินเทอร์เน็ตแล้วแต่ยังไม่ทั่วถึง และอาจจะยังเป็นเนื้อหา
สำหรับการเรียนรู้ในด้านวิชาการแบบปิดมากกว่าเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

หน่วยงานแกนกลางไม่จำเป็นต้องมีทีเดียว แต่มีได้หลายแห่ง มหาวิทยาลัย
และสถานศึกษาที่กล่าวมาแล้วก็เป็นกลุ่มหนึ่ง กลุ่มอื่น ๆ ยังมีอีกมาก อาทิ ห้องสมุด
พิพิธภัณฑ์ ศูนย์ศิลปาชีพ วัดทางพุทธศาสนา โบสถ์ทางคริสตศาสนา มัสยิด
ฯลฯ

เรื่องที่สอง ก็คือ ผู้จัดทำเนื้อหาซึ่งก็ได้แก่บรรดาผู้รู้ทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นนัก
ปราชญ์ราชบัณฑิต ครูอาจารย์ พระภิกษุ บาทหลวง ท่านเหล่านี้มีประสบการณ์
ในการทำงานมานานมาก หลายท่านสอนวิชาการต่าง ๆ ต่อเนื่องมาหลายปี และ
ท่านเหล่านี้ส่วนมากก็อาจจะสิ้นไปพร้อมกับประสบการณ์ที่ท่านสะสมเอาไว้ ดังนั้นจึง
จำเป็นที่จะต้องชักชวนให้ท่านเหล่านี้ถ่ายทอดประสบการณ์ของท่านเอาไว้ในรูปแบบดิ
จิทัลเพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้รับทราบและเรียนรู้จากประสบการณ์ของท่าน

ความพยายามที่จะจัดทำเนื้อหาที่มีคุณค่านั้นอาจจะเป็นเรื่องยากสำหรับทุก
วันนี้ เพราะผู้ที่มีประสบการณ์สำคัญ ๆ จำนวนมากไม่รู้จักรหัสไอที และไม่สามารถถ่าย
ทอดประสบการณ์ในรูปแบบดิจิทัลได้ ดังนั้นประเด็นเรื่องนี้จึงต้องช่วยกันคิดต่อไปว่า
จะทำอย่างไรจึงจะสามารถถ่ายทอดประสบการณ์จากท่านผู้มีความรู้เหล่านี้เอาไว้ได้

อาจจะทำด้วยการจัดกลุ่มนักไอทีที่มีความสามารถมาเชื่อมโยงกับท่านผู้มีความรู้เพื่อหาทางคิด หาทางถ่ายทอดประสบการณ์นานหลายสิบปีมาบันทึกลงในระบบอินเทอร์เน็ต หรือ อยู่ในรูปแบบอินเทอร์เน็ตอื่น ๆ

ยกตัวอย่างเช่นหากทางวัดต่าง ๆ จะเปลี่ยนจากการส่งเสริมการจัดทำวัตถุมงคลเพื่อการพาณิชย์ มาเป็นการนำคำเทศน์สั่งสอนของพระภิกษุสงฆ์ที่ทรงศีลมาบันทึกไว้ในระบบอินเทอร์เน็ตก็จะทำให้ผู้สนใจทั่วประเทศและทั่วโลกได้อ่านเนื้อหาอันเป็นเรื่องที่จะสร้างเสริมทัศนคติชีวิตและนำไปสู่อ่านก้าวไปสู่ความหลุดพ้นได้ น่าเสียดายที่พระคุณเจ้าทั้งหลายก็ยังมองไม่เห็นแนวโน้มของโลกที่กำลังจะก้าวไปสู่มิติใหม่ of ความรู้ ดังนั้นเมื่อเราเข้าไปกราบนมัสการพระในวัดต่าง ๆ ก็จะได้พบแต่ผู้บรรจุวัตถุมงคลสำหรับขายแทนที่จะมีตู้หนังสือหรือเทพธรรมะที่จะช่วยยกระดับสติปัญญาความรู้ นอกจากนี้หากทางวัดช่วยกันนำภาพพระอุโบสถ ศิลปกรรมและภาพวัตถุโบราณต่าง ๆ ที่สะสมไว้ในวัดนั้นมาบันทึกลงในระบบอินเทอร์เน็ตด้วยก็จะทำให้เกิดความแพร่หลายทางด้านความรู้ความคิดเกี่ยวกับนฤมิตกรรมอันสวยงามและซดซ้อยของสถาปัตยกรรมไทยได้อย่างยอดเยี่ยม

เรื่องที่จะทำให้พระก้าวตามโลกนี้มีผู้คัดค้านอยู่บ้าง เพราะเห็นว่าจะทำให้พระคุณเจ้าท่านละทิ้งธรรมะปฏิบัติ หันมาเอาดีทางด้านการจัดทำเว็บเพจ หรือกลายเป็นผู้เชี่ยวชาญไอทีในคราวพระภิกษุไป และลงท้ายก็เกรงกันว่าท่านจะลี้กลาเพศออกไปสู่โลกแทนที่จะเป็นหลักชัยในพระพุทธศาสนาต่อไป ความวิตกนี้ก็มีมูลอยู่บ้าง แต่ก็เป็นเรื่องธรรมดาของโลก ไม่ควรที่จะต้องวิตกให้มากนัก ตรงกันข้ามเราควรมองว่าพระภิกษุทั้งหลายควรจะก้าวตามโลกให้ทันด้วยในทางวัตถุ ไม่ใช่ในเชิงการสะสมหากในด้านการใช้ไอทีเหล่านี้เป็นเครื่องมือเพื่อให้พระคุณเจ้าสามารถศึกษาหัวข้อธรรมะได้มากขึ้น แลกเปลี่ยนทัศนะกับนักปราชญ์ราชบัณฑิตจากทั่วโลกได้อย่างรวดเร็ว อันจะทำให้ความเข้าใจของท่านแตกฉานยิ่งขึ้น เปรียบเสมือนกับเป็นหนทางนำไปสู่การเรียนรู้ธรรมะตลอดชีวิตด้วยเช่นกัน

เรื่องที่สามที่จะต้องคิดก็คือ ตัวผู้เรียนเอง การเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้นทำได้หลายวิธี การอ่านหนังสือและหนังสือพิมพ์ การเข้ารับการฝึกอบรม การเข้าร่วมสัมมนา

การเดินทางท่องเที่ยว การไปชมพิพิธภัณฑ์ ฯลฯ แต่วิธีที่เหมาะสมมากที่สุดในยุคปัจจุบันก็คือการท่องเที่ยวไปในอินเทอร์เน็ต

ปัญหาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนไทยก็คือ เรายังไม่เคยชินกับความคิดนี้ คนไทยส่วนใหญ่คิดว่าตนเองเรียนจบครบถ้วนทุกประการแล้วเมื่อได้ปริญญา เมื่อได้รับแผ่นกระดาษที่พิมพ์ชื่อตนเองแล้วก็ไม่มีอะไรที่จะต้องเรียนอีก นอกจากอ่านข่าวต้นเต็นท์ที่หนังสือพิมพ์เขียนมาให้อ่าน คนที่สนใจจะเรียนรู้คำศัพท์เพิ่มเติม เรียนรู้วิธีเขียนจดหมายให้ดีมีสาระมากขึ้น เรียนรู้วิธีที่จะพูดจาให้มีคนนิยมนั้น มีน้อยเหลือเกิน นี่เฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับชีวิตประจำวันเท่านั้น หากเป็นเรื่องอันเกี่ยวกับวิชาการด้วยแล้วยิ่งหาคนสนใจศึกษาเพิ่มเติมได้น้อยเต็มที

ด้วยเหตุนี้เอง อุปสรรคด่านแรกที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตก็คือการทำให้คนไทยเข้าใจความสำคัญของเรื่องนี้ หากมีคนสนใจจัดโครงสร้างของการเรียนรู้ มีการจัดเนื้อหาวิชาการต่าง ๆ ไว้ให้พร้อมแล้ว แต่ไม่มีคนสนใจเรียนรู้ ความพยายามเหล่านั้นก็เป็นอันล้มเหลว

ปัจจุบันอินเทอร์เน็ตไม่ใช่เป็นแต่เพียงเครือข่ายคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่เท่านั้น แต่ยังเป็นห้องสมุดขนาดใหญ่ที่บรรจุขุมความรู้มหาศาล มีเรื่องราวที่น่าสนใจทั้งในส่วนที่เป็นข้อความ เป็นเสียง เป็นภาพ มากกว่าที่ใครคนใดคนหนึ่งจะใช้เวลาอ่านได้ครบหมดในชั่วชีวิต และที่น่าสนใจก็คือเราไม่ต้องเสียเงินซื้อหาเรื่องราวเหล่านี้ด้วยราคาที่แพงเหลือล้นแต่อย่างใด ค่าใช้จ่ายที่ต้องจ่ายมีแต่เพียงค่าคอมพิวเตอร์ ค่าเป็นสมาชิกบริษัทผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต และ ค่าโทรศัพท์เท่านั้น

ภายในระบบอินเทอร์เน็ต เราอาจเรียนรู้ในทุกเรื่องที่จะทำให้เราสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นปกติ และอาจเลยไปถึงสามารถเรียนรู้เพื่อให้เข้าสู่อุดมการณ์อันสูงสุดของตนได้

สรุป

กล่าวโดยสรุป การเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับคนไทยเริ่มเป็นไปได้มากยิ่งขึ้นในอดีต แต่ก่อนนี้การค้นหาคำความรู้ต้องอาศัยห้องสมุด แต่ห้องสมุดจะสามารถเก็บสะสมความรู้เอาไว้ได้มากพอหรือไม่ขึ้นอยู่กับงบประมาณในการจัดซื้อ และ ขึ้นอยู่กับว่ามีผู้นำความรู้ด้านนั้น ๆ มาเขียนและจัดพิมพ์เป็นหนังสือ วารสาร หรือนิตยสารหรือ

ไม่ ขณะเดียวกันก็ยังคงขึ้นอยู่กับว่าสำนักพิมพ์เต็มใจจะพิมพ์เรื่องอันเป็นความรู้นั้น ๆ หรือไม่ด้วย

มาปัจจุบันนี้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะระบบอินเทอร์เน็ตได้ขยายตัวออกไปกว้างขวางมาก คนทั่วโลกสามารถเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตในราคาที่ไม่แพงมากนัก ครูบาอาจารย์และผู้รู้ที่สนใจใช้อินเทอร์เน็ตจำนวนมากได้เริ่มนำคำบรรยายของตนมาบันทึกไว้ในระบบเวลาด์โวลด์เว็บ เพราะการจัดเก็บและการค้นหาข้อมูลในระบบอินเทอร์เน็ตไม่ต้องใช้ความรู้ที่ยุกยักซับซ้อนมากนัก เพียงเสียเวลาฝึกฝนไม่นานนักครูบาอาจารย์ก็สามารถเก็บคำบรรยายของตนเอาไว้ในระบบเวลาด์โวลด์เว็บได้แล้ว

การส่งเสริมให้คนไทยเรียนรู้ตลอดชีวิตตามแนวคิดของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติจึงจำเป็นต้องหาทางนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ให้เป็นประโยชน์อย่างเต็มที่ ทั้งในด้านการสนับสนุนให้มีหน่วยงานกลางในการจัดเก็บความรู้ สนับสนุนให้ครูอาจารย์และผู้มีประสบการณ์สามารถบันทึกความรู้ลงในระบบเวลาด์โวลด์เว็บ และ สนับสนุนให้คนไทยเข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ตในราคาถูกลงเพื่อให้สามารถเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ ได้ตลอดชีวิตจริง ๆ
